

بررسی فقہی و حقوقی ماہیت و تغلیظ دیہ

نویسندگان:

مادس شریفی

بہزاد ثانی پور کرمانی

انتشارات بوتیا

شریفی، هادی، ۱۳۶۹- ثابتی پور کرمانی، بهزاد ۱۳۷۵

بررسی فقهی و حقوقی ماهیت و تغلیظ دیه

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

شناسه افزوده: ثابتی پور کرمانی، بهزاد ۱۳۷۵

مشنصات ظاهری: ۶۸ ص.

مشنصات نشر: کرمان: بوتیا، ۱۳۹۸.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۷۵۷-۹-۴

موضوع: بیات، صوق جزا، فقه

رده بندی دیویی: ۳۷۵/۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی: ۵۹۲۸۱۸۸

رده بندی کنگره B۲ ۹۵/۷

انتشارات بوتیا

کرمان: خیابان شهید مصطفی خمینی (ره) حدفاصل کوچه ۵۹ و ۶۱

بررسی فقهی و حقوقی ماهیت و تغلیظ دیه

نویسندگان: هادی شریفی - بهزاد ثابتی پور کرمانی

قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

چاپ و صحافی: بوتیا

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۷۵۷-۹-۴

حق چاپ برای ناشر و نویسندگان محفوظ است.

۱	درآمد
۴	فصل اول ماه سوم شناسی
۵	مبحث اول - نظام دیات در جهان قبل از اسلام
۵	گفتار اول - مجموعه وائین حمورابی
۶	گفتار دوم - در حقن رو
۶	گفتار سوم - در حریت نگله و سون
۶	گفتار چهارم - در نزد عرب ماهیت
۷	مبحث دوم : نظام دیات در جهان اسلام
۷	گفتار اول : تعریف دیه
۹	گفتار دوم : تعریف تغلیظ
۱۱	گفتار سوم - مقدار دیه
۱۳	گفتار چهارم : موارد پرداخت دیه
۱۴	گفتار پنجم : ماهیت دیه
۱۵	فصل دوم بررسی دیدگاه‌های مختلف درباره تغلیظ دیه
۱۶	مبحث اول : دیدگاه طرفداران جبران خسارت بودن دیه
۱۷	مبحث دوم : دیدگاه طرفداران دیدگاه مجازات بودن دیه
۲۰	مبحث سوم : دیدگاه طرفداران تفکیک در ماهیت دیه

- مبحث چهارم : دیدگاه طرفداران ماهیت دوگانه دیه..... ۲۱
- مبحث پنجم: مستثنیات و فلسفه تغلیظ دیه..... ۲۴
- مبحث ششم: ماهیت دیه در جنایتهای شبه عمد..... ۳۰
- مبحث هفتم: ماهیت دیه در جنایتهای خطایی محض..... ۳۳
- فصل سوم بررسی فاضل دیه در فقه و حقوق**..... ۳۸
- مبحث اول - تغلیظ دیه به اعتبار زمان..... ۳۹
- مبحث دوم - تغلیظ دیه به اعتبار مکان..... ۴۰
- مبحث سوم: تغلیظ دیه به علت فوت در حرم مکه مکرمه..... ۴۱
- مبحث چهارم: تغلیظ دیه به علت سایر مکان ها و زمان ها..... ۴۲
- مبحث پنجم: تغلیظ دیه به علت نوع جنایت..... ۴۷
- مبحث ششم: تغلیظ دیه به علت جنایت عمدی و غیر عمدی..... ۴۸
- گفتار اول: تغلیظ دیه به اعتبار نوع جنایت از جهت قتل یا ضرب و جرح..... ۴۹
- گفتار دوم: قلمرو مسؤولیت کیفری ناشی از ارتکاب جنایت غیر عمدی..... ۵۱
- مبحث هفتم- فرایند دادرسی کیفری مطالبه دیه در جنایات غیر عمدی..... ۵۳
- برآمد..... ۵۸
- منابع و مآخذ..... ۶۱

درآمد

در بعضی موارد دیه‌ای که دادگاه برای شخص زیان‌دیده در نظر می‌گیرد، برای جبران خسارت زیان‌دیده کافی نیست و به عبارت دیگر ضروری را که شخص متحمل می‌شود بیش از مقدار دیه‌ای است که قانونگذار برای او در نظر گرفته‌است. به همین دلیل بحث خسارت مازاد بر دیه پیش می‌آید که از جمله سرفصل‌های بحث برانگیز و قابل تأمل مجامع علمی و حقوقی در دست‌نهاد قضایی است. بسیاری از دعاوی مطروحه در مراجع ذی صلاح قانونی متضمن درخواست ذی نفع بر مطالبه خسارات و ضرر و زبانی فراتر از دیه قانونی همچون هزینه در آن و در افتادگی بوده و در عین حال دست یا حقوق زیان‌دیده را در حاله‌ای از ابهام فرو برده‌است. زیرا امروزه از یک طرف پیامدهای خسارت مالی این نوع آسیب (خسارت بدنی) بسیار سنگین تر از گذشته است و در اکثر نظام‌های حقوقی دنیای معاصر صدمه زنده مسئول و ضامن جبران تمام خسارت ناشی از این صدمه است. از طرف دیگر در فقه و حقوق موضوعه دیه وجود دارد که در سایر نظام‌های حقوقی چنین چیزی موجود نیست. بنابراین این سؤال مطرح می‌گردد که آیا زیان‌رنده تمام نام پیامدهای خسارت مالی ناشی از آسیب بدنی است یا مسئولیت محدود به پرداخت مبلغ دیه است؟ نوشتار حاضر به بررسی این موضوع پرداخته و با استناد به قانون مسئولیت بدنی و اصول و قواعد کلی مانند قاعده لاضرر و تسبیب، بنای عقلا و رأی اصراری هیأت عمومی دیوان عالی کشور مطالبه خسارت مازاد بر دیه جایز می‌داند.

دیه به‌عنوان یکی از نهادهای حقوقی که مورد پذیرش اسلام می‌باشد، از لحاظ حقوقی واجد چه ماهیتی است؟ آیا ماهیت این نهاد، مدنی است که برای جبران خسارت‌ها و زیان‌هایی که در نتیجه عمل مرتکب به بزه‌دیده یا اولیای او وارد شده پرداخت می‌شود یا ماهیتی جزایی دارد تا در زمره مجازات‌ها قرار گیرد و به عنوان کیفری بر مرتکب برای تنبیه و احساس درد و رنج وی اعمال شود. یافتن پاسخ این پرسش، علاوه بر آثار متفاوتی که بر قبول هر نظریه مترتب می‌شود، روشن شدن مسائل علمی دیگری، از جمله جواز یا عدم جواز اخذ خسارت مازاد بر دیه را در پی دارد که خود، مطمح نظر و محل مناقشه بسیاری از صاحب‌نظران بوده و هست.